

6. Decreta S. R. Congregationis duplia distingui possunt : generalia, quæ dantur pro universali Ecclesia, qualia inter alia sunt, quæ habent initio missalis et breviarii; et particularia, quæ dantur ad petitionem particularium, et nomen accipiunt ab ecclesiis, ad quarum instantiam edita sunt, ut *in una Galliarum, in Mechliniensi*, etc.

Decreta generalia spectant ad omnes, sed particularia tantum ad illos, ad quos diriguntur, nisi dubia proposita generalia fuerint, et similis generalis responsio prodierit, præcipue si S. R. Congregatio in eadem resolutione constanter perstiterit : adeo ut, quamvis hæc decreta particularia dicantur ab ecclesiis, a quibus dubia proposita fuerunt, æquivalenter tamen generalia sint, et in regulam pro universali Ecclesia deservire possint et debeant (1). Decreta autem particularia, quæ sunt puræ gratiæ, et specialem dispensationem seu privilegium concedunt, ad alios extendi nequeunt.

7. An decreta S. R. Congregationis sunt præceptiva, vel directiva tantum?

R. Quæ sunt nudæ declarationes seu interpretationes rubricarum, sunt præceptiva, si versentur circa rubricam præceptivam; et directiva, si circa rubricam directivam, nisi nova obligatio addatur : inducunt enim eamdem obligacionem, quam induxit rubrica vel materia, circa quam dantur; tum quia sunt accessoria illi rubricæ, et eamdem naturam habent, tum quia declarans nihil novi inducere dicitur.

2º Decreta, quæ sunt in forma rigorosa decreti, seu quæ habent aliquam mandati clausulam, ut *servari mandavit*, etc. sunt præceptiva, et obligant in utroque foro (2). Sacra enim R. C. hanc facultatem habet, eique ab omnibus ad quos spectat, parendum est. Si vero sint tantum responsiones seu resolutiones dubiorum propositorum, nulla adjecta clausula decreti rigorosi, aliquid prohibentis vel præcipientis, cen-

(1) Cavalieri t. 1, dec. 71, n. 3-10; Bened. XIV, inst. 10; Gardellini in instruct. Clem. § 12, n. 4.

(2) S. R. C. 11 Sept. 1847, n. 4941-5102, 16.

sentur tantum directiva, quæ nihilominus debito respectu ab omnibus servari debent, et præferri cuicunque contrariae auctorum opinioni (1).

8. Not. ut decreta S. R. C. obligent, debere de iisdem authentice constare, sufficienter esse proposita aliasque habere conditions ad obligationem inducendam requisitas.

Ut autem decreta et responsiones, quæ a S. R. C. datae sunt, tanquam formiter editæ habendæ sint, ac si ab ipso Summo Pontifice immediate promanarent, non requiritur, ut sint vel Romæ vel ab Episcopis in suis dioecesibus promulgatae, sed sufficit, quod sint subscriptæ a S. R. C. Præfecto et Secretario, ac ejusdem sigillo munitæ, vel quod in Gardelliniana authentica collectione inserantur (2). Notandum tamen est quod supra dicitur, *Decreta et responsiones, quæ a S. R. C. datae sunt*, quia quandoque contingit, ut circumferantur responsa tamquam a S. R. C. data, quamvis ab hac S. Congregatione discussa et soluta non fuerint; et quæ tantum sunt responsa a S. R. C. Præfecto aut Secretario vel ab aliis extra congregationem data : quæ debito quidem respectu ut a sapientissimis viris data, sunt accipienda, sed numquam tamquam decreta S. R. C. consideranda : quapropter hæc in authentica Gardelliniana collectione etiam non inseruntur (3).

Decreta quæ in hoc opere citantur, desumpta sunt ex eadem authentica collectione Aloysii Gardellini cum indicatione numeri, primo prout in duabus prioribus editionibus, et deinde prout in tertia editione ponuntur.

Quanta hujus collectionis sit auctoritas, patet ex decreto S. R. C. 1 Januarii 1808, huic collectioni præmisso, in quo S. R. C. « Voluit, ut in judiciis et in quacumque dirimenda » *controversia, illorum tantummodo decretorum auctoritas » valeat, quæ in hac editione a se permissa et approbata,* « atque secretarii S. R. C. manu subscripta continentur. »

(1) Merati et Guyetus locis supra n. 5 cit.; Cavalieri t. 1 dec. 14, n. 42; S. Alph. de Ligorio l. 6, n. 401; Benedictus XIV, instit. 107 ante § 1.

(2) S. R. C. 8 Ap. 1854, n. 5202.

(3) Vid. *Revue des sciences ecclésiast.* Fév. 1862, fol. 207.

Attamen « Decreta Sacrorum Rituum Congregationis, quæ, etsi non prostent in Gardelliniana editione, constet tamen esse authentica, eamdem habent auctoritatem quam retinent illa quæ leguntur in dicta editione : dummodo hæc de cœta extra collectionem Gardellinianam posita, non sint opposita decretis posterioribus in eadem collectione contentis » (1).

9. Not. quædam S. R. C. de cœta sibi invicem contraria reperiiri, numero tamen pauca, si casuum, rerum, locorum ac temporis rationes attente perpendantur : non tamen idcirco S. Congregationem sibi non constare dicendum est, sed tantummodo eamdem progressu temporis in aliam abiisse sententiam, quam potioribus rationum momentis suffultam comperiit (2). Si autem contraria quandoque de cœta occurrant, posterius semper prævalet, eique omnino standum est (3).

2º Hac occasione not. inter generales rubricas missalis et illas in ordine missæ quandoque haberi quamdam apparentem discrepantiam : attamen hoc non ideo sibi contradicere dicendum est, ita ut unum prohibeat, quod alterum præscribit; sed pari forma utraque rubrica sequenda est (4) conciliando, quoad fieri potest, earumdem dispositiones : discrepantia enim ordinarie inde provenit, quod expresse præscribatur in uno, quod reticetur vel obscurius exprimitur in alio; hoc autem nullam contradictionem involvere manifestum est. Idem dicendum est de discrepantia, quæ quandoque occurrit inter missale et cœremoniale Episcoporum : quocirca tamen etiam dici potest, quod cœremoniale relinqu possit ecclesiis cathedralibus aliisque, in quarum usum præscriptum est (5).

(1) S. R. C. 10 Dec. 1870, n. 5465.

(2) Gardellini in monito ante 1 tom. et in nota ad de cœ. n. 4487-4636; Cavalieri t. 1, dec. 71, n. 11-14; Merati in præf. tom. 1.

(3) S. R. C. 22 Ap. 1741, n. 3961-4110, 7.

(4) S. R. C. 21 Mart. 1744, n. 4004-4153, 5.

(5) Merati t. 1, p. 4, tit. 8, n. 16, et tit. 10, n. 20.

DE CONSUE TU DINE CONTRA RUBRICAS.

10. « Nihil magis tritum, ait Bened. XIV (1), quam legem quamlibet humanam etiam canonicam, posse contraria consuetudine, quæ sit rationabilis et legitime præscripta, abrogari juxta textum in cap. final. de consuetudine. » Ut autem consuetudo sit rationabilis, et servari possit, requiritur, ut suis munita sit conditionibus, sine quibus non nisi corruptela et abusus dici debet. Quæ sint istæ conditions, quæ ad consuetudinem in materia rubricarum legitimandam, requiruntur, inquirendum est ex summorum Pontificum constitutionibus et S. R. C. de cœta : nam « quod consuetudo prævaleat contra legem superioris, ut idem Bened. XIV scribit, id oritur ex ipsomet superioris consensu, qui eam etiam suæ legi obviantem, cum rationabilis et diuturna est, statuit tolerandam. » Ita ut hic bene notanda et distinguenda sint hæc duo, lex scilicet et voluntas legislatoris : consuetudo enim prævalere potest contra legem, accidente consensu legislatoris; sed non contra expressam voluntatem legislatoris : quia lex sicut in fieri, sic etiam in conservari dependet a voluntate legislatoris, cui legitime præcipienti, semper obediendum est. Ex quibus concludendum est, si superior nolit legem suam abrogari, et constet ejus voluntatem perseverare, legem quacumque etiam obstante contraria consuetudine numquam abrogari; quia numquam erit rationabilis consuetudo, utpote semper repugnans formalis voluntati legislatoris.

11. Quænam conditions requiruntur, ut in materia rubricarum legitima sit consuetudo?

R. 1º Ut consuetudo sit immemorabilis, quod probatur ex Constitutione Apostolici Ministerii, § 22, Inn. XIII, 23 Maii 1723. « Episcopi insuper abusus omnes, qui in Ecclesiis, aut sacerdotalibus aut regularibus contra præscriptum Cœmonialis Episc. et Ritualis Rom. vel Rubricas Missalis et Breviarii irrepserint, studeant omnino removere. Et si

(1) De Syn. Diœc. lib. 12, c. 8, n. 8.

„ aduersus ea, quæ in dicto Cæremoniali statuta sunt, con-
„ suetudinem etiam immemorabilem allegari contingat;
„ postquam recognoverint, aut eam non satis probari, aut
„ etiam probatam suffragari, utpote irrationalabilem, de jure
„ non posse; executioni eorum, quæ in dicto Cæremoniali
„ constituta sunt, diligenter incumbant, nec ulla suspensiva
„ appellatio admittatur. „ Item decreta S. R. C. (1) exigunt
consuetudinem immemorabilem.

2º Ut consuetudo non aperte repugnet rubricis missalis,
breviarii, cæremonialis Ep., aut ritualis Romani, vel etiam
decretis generalibus appositis in missali et breviario.

Sic S. R. C. permittit et approbat solas consuetudines
rubricis conformes (2); item eas, quæ licet plane non conve-
niant cum regulis contentis in missali, breviario, cæremoniali
et rituali, iisdem tamen aperte non repugnant, sed potius
circa modum quemdam versantur (3).

Si autem consuetudo, ut supra dicitur, rubricis aperte
repugnet, unquam sustineri nequit: quod probatur 1º ex
constitutionibus Apostolicis, quæ præmittuntur missali, bre-
viario, et cæremoniali Ep., quæ reprobant quascumque
contrarias consuetudines: nam constat ex dec. S. R. C.
12 Dec. 1832 (4): „Cæremonialis Ep. legem, a summis Ponti-
ficibus Clem. VIII, Inn. X, et Bened. XIV latam et con-
firmatam, hujusmodi indolis esse, ut a nulla contraria
consuetudine abrogari valeat, accendentibus præsertim non
paucis S. R. C. decretis. „ Et cum constitutiones Aposto-
licæ pro breviario et missali easdem contineant disposi-
tiones, idem procul dubio de iisdem dici debet. Aut enim
consuetudo est ante constitutiones Apostolicas aut postea:
si ante; jam per genericam abrogationem, abrogata censenda
est: si postea; jam eo ipso contra rubricarum statuta et

(1) 24 Jan. 1665, n. 2162-2309; 21 Mart. 1665, n. 2167-2314; 21 Nov.
1665, n. 2201-2348, etc.

(2) 23 Maij 1603, n. 49-195; 13 Mart. 1700, n. 3402-3551, 11.

(3) Dec. n. 311-458, aliaq. citata in indice *consuetudo antiqua*; Gardell.
in dec. 4424-4574.

(4) N. 4547-4696.

leges est inducta, inobedientiam Ecclesiæ legibus redolet,
novitatis notam meretur, propriæque commoditatis amorem
præ se fert, ideoque reprobanda est ac rejicienda, utpote
rubricarum legibus adversa (1). Probatur 2º ex decretis
S. R. C., quæ constanter reprobant consuetudinem, etiam
immemorabilem, rubricis aperte repugnantem.

Et sic quoad missale S. R. Congregatio per decretum
initio missalis positum „renovando decreta alias facta,
„ mandat in omnibus et per omnia servari Rubricas Mis-
„ salis Romani, non obstante quocumque prætextu, et con-
„ traria consuetudine, quam abusum esse declarat. „ Et
juxta dec. 16 Mart. 1591 (2) „consuetudines, quæ sunt
„ contra Missale Romanum sublatæ sunt per Bullam Pii V,
„ in principio ipsius Missalis impressam, et dicendæ sunt
„ potius corruptulæ quam consuetudines. „ Quoad brevia-
rium respondet S. R. Congregatio 16 Mart. 1658, „ser-
„ vandas esse rubricas, et contrariam immemorabilem esse
„ abusum „ (3). Similiter decernit in decretis infra citatis
quoad cæremoniale Ep. (4) quoad rituale Romanum (5) et
quoad decreta initio missalis et breviarii apposita (6). Ex his
aliisque plurimis decretis manifestum fit, voluntatem legis-
latoris quoad observantiam rubricarum constanter perseve-
rare, et contrariam consuetudinem, ut in pluribus decretis
declaratur, esse abusum. Consuetudo autem, quæ semel
declarata est abusus et corruptela, non potest amplius
induci, nulliusque est roboris, quamvis sit centenaria et
immemorabilis (7).

(1) Gardellini in not. ad dec. 4523-4672, 1.

(2) N. 15 ad 10 in suppl.; item 27 Nov. 1632, n. 821-968; 18 Jun. 1689,
n. 3040-3189; 17 Maji 1692, n. 3131-3280; 14 Jun. 1845, n. 4873-5018.

(3) N. 1721-1868; 17 Nov. 1674, n. 2567-2719; 28 Sept. 1675, n. 2597-2749.

(4) 12 Ap. 1823, n. 4447-4597; 12 Dec. 1832, n. 4547-4696.

(5) 21 Jul. 1645, n. 1388-1536; 1 Dec. 1742, n. 3984-4133; 20 Sept. 1806,
n. 4355-4505, 4; 12 Nov. 1831, n. 4523-4672, 22.

(6) 20 Nov. 1677, n. 2692-2844, 3; Vid. Gardellini in dec. n. 4392-4542,
4440-4590, 4, 4447-4597, 4453-4603, 1, 4523-4672.

(7) Lucius Ferr. *comæ* n. 2 et Cavalieri t. 1, dec. 31, n. 6.

3º Ut consuetudo sit laudabilis, quæ scilicet non cedit in deformitatem cultus, sed eumdem potius auget vel saltem non minuit. Illæ enim dumtaxat reservantur consuetudines, ait Gardellini (1), quæ vere laudabiles et rationabiles sunt. Et ita S. R. Congregatio sæpius declaravit cæremoniæ Ep. non tollere laudabiles et rationabiles ecclesiarum consuetudines (2); si autem non sint laudabiles, easdem tolli injungit (3).

Ex his patet plurimas consuetudines esse illegitimas, ideoque tollendas et emendandas (4) : quod eo magis fieri debet, si solos respiciant clericos, ita ut, populo vix attendente vel non multum curante, emendari valeant; si autem prævideatur ex immutatione facienda admirationem et scandalum in populo oriri, prudenter admodum procedendum est, et satius quandoque est aliquid tolerare, quam movere turbas, quæ non sine magno religionis detimento quandoque etiam ex bona causa excitantur (5). Consuetudines autem vere legitimæ et laudabiles mutari non debent, et si mutatio cederet in alicujus gravamen, aut in admirationem et scandalum populi, nullatenus mutari possunt.

MISSA, DIVISIO, OBLIGATIO ET CONFORMATAS,
AC DISTINCTIO RITUS.

Rubricæ generales missalis. *Missa quotidie dicitur secundum ordinem officii: de festo duplice, vel semiduplice, vel simplici: de Dominica, vel feria, vel vigilia, vel octava: et extra ordinem officii, votiva vel pro defunctis.*

(1) Dec. n. 4447-4597.

(2) N. 53-199, 83-229, 120-266, 124-270, 171-318, 297-444, 302-449, etc.
(3) 14 Nov. 1654, n. 1588-1735.

(4) S. R. C. 21 Aug. 1872, n. 5502, V; 22 Junii 1874, n. 5586.

(5) Vid. dec. n. 4313-4462; Gardellini in dec. 4424-4574 et instr. Clem. § 12, n. 6.

Tria in hac rubrica continentur : scilicet quotidiana missæ celebratio, missæ conformitas cum officio, et distinctio officii et missæ.

12. Quare sacrificium novæ legis dicitur missa?

R. Ita dicitur a *mittere*, vel quia oblatio olim fiebat ex donis a populo missis; vel quia Christus nobis est hostia missa; vel quia preces populi per sacerdotem ad Deum mittuntur; vel verisimilius, quia olim catechumeni post evangelium dimittebantur, et hodie adhuc populus per *Ite missa est*. Hoc autem obscurò nomine usi sunt veteres christiani latini, ut sacratissimum religionis mysterium infidelibus occultarent (1).

13. Quomodo missa quoad materiam hic tractandam dividitur?

R. 1º In solemnem, privatam et cantatam seu medium. Solemnis est quæ omnem solemnitatem habet, cantus, thuris, ministrorum sacrorum, earumque cæremoniârum, quas præscribunt rubricæ agentes de missa solemni. Privata, quæ sine cantu et cum uno dumtaxat ministro celebratur. Cantata seu media, quæ cantatur sine ministris sacris (2).

2º In conventualem et non conventualem. Conventualis est, quæ quotidie in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et conventionalibus celebratur secundum ordinem officii.

3º In conformem officio et non conformem, ut dum celebratur votiva vel de *Requiem*.

4º In realem, in qua habetur consecratio et communio; et præsanctificatorum, in qua sola habetur communio, quæque in sola feria sexta parasceves celebratur.

14. An et in quibus ecclesiis datur obligatio quotidie celebrandi?

R. Affirmative, scilicet in ecclesiis cathedralibus et collegiatis : quidam hanc obligationem etiam extendunt ad ecclesiæ regularium, easque nomine collegiatarum venire con-

(1) Vid. Inn. III, l. 6, c. 12; Bened. XIV, de sac. m. s. I, § 68 et seq.; Merati t. 1, observ. prælim. n. 9 et 10; Bona rer. lit. l. 1, c. 1.

(2) Merati t. 1, p. 1, obs. præl. n. 33, 36, 53; Cavalieri t. 3, c. 6 et 9.

tendunt; imo hac obligatione putant obstringi ecclesiæ monialium, ita ut earum superiores curare debeant, ut per capellanos quotidie ibidem celebretur (1). Alii existimant ecclesiæ monachorum et canonicorum regularium esse obligatas, non vero illas mendicantium. Alii autem censem, regularium ecclesiæ ad missam quotidianam seu conventualem non esse adstrictas ex jure communi, sed tantum ex propriis constitutionibus aut laudabili consuetudine (2). Regulares autem missam conventualem juxta rubricarum regulas celebrare posse, omnes admittunt. Licet in parochialibus aliisque ecclesiis talis obligatio juxta plures per se non habeatur (3), S. tamen R. C. 16 Mart. 1833, respondendum censuit, rectorem ecclesiæ ruralis, ubi SS. Sacramentum semper asservatur, teneri ad quotidianam missæ celebrationem vel per se vel per alium (4).

15. An missa quotidie officio conformis esse debet?

R. Affirmative quoad missam conventualem, nisi pro hac missa præscribatur aut permittatur votiva juxta rub. gen. tit. IV, vel de *Requiem* juxta tit. V, aut nisi vigilia vel feria major, quæ propriam missam habet, occurrat in festo aut infra octavam.

Missa autem non conventionalis etiam conformis officio esse debet, dum est duplex aut æquivalens; non autem dum est semiduplex et æquivalens, neque dum vigilia aut feria major, quæ propriam missam habet, infra octavam occurrit, neque dum quis alienæ ecclesiæ se conformare debet, *de quo vid. n. 96 et seq.*

Rationes hujus conformitatis sunt: 1º quia ab Ecclesia destinantur singuli dies vel in cultum et honorem alicujus sancti vel in memoriam alicujus mysterii et operis divini, et sic consequenter Ecclesia ordinat in eundem finem omnes cuiuslibet diei sacras actiones, quarum præcipuae sunt offi-

(1) Vid. Quarti in supradictam rub. d. 1.

(2) Cavalieri t. 3, dec. 50. Vid. *Praxis Pontific.* tom. 1, n. 261.

(3) Quarti loco cit. d. 2; Cavalieri loco cit.

(4) N. 4551-4700.

cium canonicum, et missa, ut integrum et non dimidiatum cultum exhibeat illis, quæ colere intendit; 2º quia officium est præparatio et dispositio ad missam; dispositio autem proportionata esse debet ultimæ et sublimiori formæ ad quam disponit.

16. Cuinam ordini divini officii missa debet esse conformis, et quomodo ille ordo distinguitur?

R. Ille ordo assignatur in kalendario missalis et breviarii, atque in directoriis diocesanis.

Distinguitur ex parte ritus in duplex, semiduplex, et simplex, ita ut quodcumque officium habeat ritum vel duplichem, vel semiduplicem, vel simplicem juxta rubricas gen. breviarii in initio; et ex parte objecti, de quo fit officium, in festum, dominicam, octavam, feriam et vigiliam.

Officium duplex insuper distinguitur in duplex 1 classis, 2 classis, duplex majus et minus. Duplia 1 et 2 classis, in rubricis breviarii tit. X, n. 2, dicuntur majora per respectum ad duplex majus et minus.

Rationes hujus distinctionis sunt: 1º gradus, qualitas et dignitas mysterii aut sancti, de quo fit officium: nam quo dignius est mysterium, eo dignorem cultum exigit. Item sancti in Ecclesia variis ordinibus rituum honorantur; prout in celo, sicut stella a stella differt in claritate, secundum diversitatem meritorum suorum disponuntur. 2º Sunt diversa beneficia vel saltem respectus, quos mysterium, opus divinum, aut sanctus habent relative ad Ecclesiam. Ita dedicatio et patronus solemini ritu 1 classis celebrantur.

Titulus I.

—
DE DUPLOCI.

Rub. Missa dicitur de duplo illis diebus, quibus in kalendario ponitur hæc nota, duplex, et in festis mobilibus, quandcumque officium est duplex. In duplicitibus dicitur una tantum oratio, nisi aliqua commemoratio